

Vážení vystavovatelé a návštěvníci,

jménem hlavních pořadatelů – Svazu českých knihkupců a nakladatelů a jeho společnosti Svět knihy Vás vítám na 16. mezinárodním knižním veletrhu a literárním festivalu Svět knihy Praha 2010.

Věřím, že čtyři nadcházející jarní dny budou naplněny nezapomenutelnými zážitky ze setkání s mezinárodní literaturou a jejími autory, neboť letošního veletrhu se účastní vystavovatelé a hosté z 34 zemí a regionů. Pro český knižní obor je tato účast velkým úspěchem a představuje stabilní zájem zahraničních partnerů o spolupráci s českými nakladatelskými domy, o propagaci děl národních literatur v České republice. Expoziční část veletrhu se účastní celkem 416 vystavovatelů, kteří očekávají pozitivní přínos své účasti. Přála bych si proto, aby se jejich očekávání naplnilo.

Vítám účastníky programu letošního čestného hosta – Polské republiky – a přeji jim mnoho úspěchů a zajištění stále pozornosti českých čtenářů i odborné veřejnosti. V Praze přivítáme vynikající polské autory, umělce a výtvarníky, publicisty, historiky a politology. Děkuji všem, kdo se na přípravě polského programu podíleli, neboť spolupráce s polskými kolegy měla vysokou profesionální úroveň i široký kreativní rozměr.

V rámci programových témat doprovodného festivalu „Literatura a sblížení kultur“ a „Rosteme s knihou“ jsou připraveny autorské pořady a diskuzní programy českých a zahraničních spisovatelů, prezentace tvorby národnostních menšin, ale i setkání s oblíbenými autory a ilustrátory knih pro děti a mládež a programy věnované celoživotnímu vztahu k četbě knih.

Pořady s českými spisovateli opět tvoří převážnou část doprovodného literárního programu. Jednotliví nakladatelé i profesní organizace připravily pro návštěvníky veletrhu početná setkání s českými autory, překladateli, ilustrátory.

Každý návštěvník by měl na veletrhu nalézt literaturu svého zájmu, profil nabídky účastníků se nakladatelů je žánrově i tematicky velmi široký. Na veletrhu vnímám i vzácnou příležitost přímého setkání nakladatele se čtenářem knih, jež pro něj vydává.

Děkujeme vystavovatelům a partnerům za spolupráci, děkujeme čtenářům za jejich stálý zájem o četbu knih a přejeme všem mnoho úspěchů a zajímavé literární zážitky.

Dana Kalinová, ředitelka veletrhu

Stánek čestného hosta letošního veletrhu: Polsko

Bosz
Biuro Literackie
Czarne
Debit

Dwie Siostry

Format

Langenscheidt Polska

Vybíráme z pořadů pro odborné návštěvníky

Knihy versus/a svět online (panelová diskuze společnosti Google), **Média a jejich role v kulturním dialogu**, **Francouzsko-český seminář** odborníků z oblasti vydávání knih, **Unikátní knihy**: tradice a knižní umění dnes – kulatý stůl, **Internetový obchod FastCentrik PEMIC** – obchodní příležitost pro každého knihkupce, **e-Books** – elektronické knihy, **China Forum** – vzájemné představení českého a čínského vydavatelského průmyslu, **Setkání s německými nakladateli**, **Setkání s japonskými spisovateli a nakladateli**.

Ceny předávané na veletrhu

Cena Jiřího Ortena (Svaz českých knihkupců a nakladatelů), **Premia Bohemica** (Obec spisovatelů), **Mapa roku** (Kartografická společnost ČR), **Tourmap** (festival Tourfilm a Avant Promotion), **Cena Akademie SF, fantasy a hororu**, **Skřípec a skřípeček** (Obec překladatelů), **Slovník roku** (Jednota tlumočnicků a překladatelů), **Žijeme v různých zemích, ale kniha nás seznamuje** (Svět knihy, s.r.o. v rámci kampaně na podporu četby knih – Rosteme s knihou), **Škola základ života** (Obec spisovatelů), **Náš svět 2010** (Národní institut dětí a mládeže MŠMT), řada dalších cen je udělována jednotlivými nakladateli.

Pojďme číst Polsko

Ředitel Polského institutu v Praze Maciej Szymanowski o tom, co všechno připravili pro letošní veletrh naši severní sousedé, letošní čestní hosté.

Je možné najít pro prezentaci polské literatury na letošním Světě knihy jedno shrnující motto či krédo? Jak by znělo?

Když jsem ještě chodil do školy, učili mě, že se lidem kdysi žilo hůř, vlastně špatně. Přiznávám, že jsem tomu tehdy nevěřil. Dnes už vím, že ještě na začátku 20. století, když člověk přišel z práce domů, musel hodiny a hodiny zírat na prázdnou stěnu. Televizi tenkrát ještě neznali. Z tohoto pohledu se nám dnes žije určitě lépe, ale i tak milióny lidí využívají tištěné slovo jako hlavní, nebo přinejmenším hlavní alternativní, kanál pro získávání informací, třeba i o světě. Hezky to vyjadřuje název knižního veletrhu – Svět knihy. Z toho vychází i motto naší přítomnosti na veletrhu, které navazuje na pojetí knihy jako zdroje informací a vědomostí – rovněž o Polsku. Tak vzniklo: „Máme Polsko přečtené?“

Prezentace Polska jako čestného hosta je velice pestrá a široká. Co vy osobně považujete za nejatraktivnější a z čeho máte největší radost?

Jsem velmi rád, že vyšly dvě knihy, které v Česku chyběly. Tím myslím dvě antologie nakladatelství CDK, tedy přesněji kulturologickou *Návrat člověka bez vlastností* a společensko-politologickou *Pravým okem*. Obě obsahují texty nejčtenějších autorů, kteří zásadně ovlivnili během posledních 5–7 let klíčové veřejné diskuse v Polsku. A zároveň jsou to autoři v Česku téměř neznámí a nevydávaní.

Jsem také velmi zvědavý, jak Česko, jako skutečná velmoc pohádek, přijme dílo polských pohádkářů – například zástupců nejmladší generace jako je Jan Brzechwa, na jehož básních se děti v Polsku již mnoho let učí číst a jehož tvorba byla jakousi nepřízní osudu od

sedmdesátých let v Česku málo vydávaná.

Máte pocit, že zájem českých čtenářů o polskou literaturu a kulturu vůbec je dostatečný, nebo je v tomto ohledu co dohánět?

Během posledních let nevzrůstá jen zájem o polskou literaturu, ale také o polskou kulturu a českou kulturu v Polsku. Ačkoliv určité „černé díry“ existují. Na jedné straně se snad každý měsíc objeví v Česku jeden až dva pře-

Maciej Szymanowski

klady polské poezie nebo prózy, na straně druhé je však množství adaptací současných polských her nebo filmů v české televizi směšně nízké. Na hlavních kabelových kanálech na území Česka nenajdete ani jeden polský program, ačkoli si nemyslím, že to je ze strachu před nesrozumitelností jazyka nebo protesty předplatitelů.

V čem jsou si polská a česká literatura především blízké a v čem naopak cítíte jejich odlišnost?

Vaše tradiční síla leží v próze. A u nás v poezii. Ale přesto v polské próze posledních let vznikají romány zaměřené na intelektuály, jejich osudy a odpovědnost za vlastní životní rozhodnutí. Myslím například autory jako

Andrzej Horubała, Tomasz Terlikowski či Paweł Lisicki. Takový je román Bronisława Wildsteina *Údolí nicoty*, který se objeví na veletrhu. Na druhé straně nemáme v literatuře trend, jenž u vás symbolizovala – je mi velmi líto, že musím mluvit v minulém čase – osobnost a tvorba Jana Balabána. Velmi individuální, osobně konkrétní reflexe pádu a vzestupu lidské existence, která ale zároveň vykračuje za horizont osudu jednotlivce.

Nesporně velkou událostí je pražská návštěva básničky Wisławy Szymborské o níž je známo, že se publicitě spíše vyhýbá. Co paní Szymborskou zlávalo na pražský veletrh?

Jeho značka. Veletrh je z podnikatelského i kulturního hlediska povedená akce. Nemusíte mít ani korunu na nákup knih a stejně jako návštěvník trhů zajímavé a smysluplně strávíte čas. Wisławu Szymborskou jsme k příjezdu na veletrh vůbec nemuseli přemlouvat. Stačilo splnit jedinou její podmínku – zajistit v hotelu pokoj pro kuřáky.

Součástí doprovodného programu je rovněž sobotní koncert skupiny Pustki, můžete jí čtenářům pár slovy představit?

Pustki patří v současné době mezi nejpobulárnější mladé polské kapely. Jde o hudbu, která je umělecky kvalitní, ale i velmi chytlavá a příjemná na poslech. Kromě těchto čistě hudebních předností mají velmi silnou vazbu na literaturu: v minulosti složili například hudbu ke hře Doroty Masłowské, která je hostem Světa knihy. A v Praze zahrájí skladby ze svého posledního alba *Kalambury*, jež se celé skládá z textů významných polských básníků 20. století. Musím ale rychle podotknout: když řekneme hudba a poezie vybaví se nám zpěvák s akustickou kytarou. To od Pustek rozhodně nečekejte.

VELETRH V ČÍSLECH

Literární festival v číslech

počet účinkujících 438
[55 zahraničních]
(456 – 60 zahraničních)
počet pořadů celkem 391 (374)
počet výstav 21 (17)

Veletrh v číslech

počet vystavovatelů 416 (319)
počet stánků 194 (200)
plocha 2.930 m² (3.291 m²)
Počet registrovaných odborných návštěvníků 642 (636)

(v závorce údaje z roku 2009)

Mezinárodní skladba vystavovatelů a zahraničních hostů je z těchto zemí a regionů (34):

Belgie, Brazílie, Česká republika, Čína, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Island, Itálie, Izrael, Japonsko, Jižní Korea, Litva, Lotyšsko, Malta, Maďarsko, Německo, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Rusko, Saudská Arábie, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Tchaj-wan, Turecko, USA, Velká Británie, Wales.

Menšiny se představují

Každoročně, když knižní veletrh Svět knihy vydává svoji tiskovou zprávu, uvádí kolik českých vystavovatelů se zúčastnilo a kolik se představilo národních literárních expozic ze zahraničí. Ale je tu ještě jedna důležitá entita, která byla doposud sice ne zcela, ale přece jen trochu opomíjena – publikační činnost zahraničních menšin žijících na území České republiky. Přitom jde o tvorbu velmi důležitou a autentickou, za kterou často stojí mnoho dobrovolníků, kteří vydávají svůj časopis či občasně knižní tituly bez nároku na odměnu. Díky jednomu z hlavních témat letošního veletrhu – Literatura a sblížení kultur – si výsledky publikační činnosti těchto národnostních menšin můžete poprvé prohlédnout i na knižním veletrhu ve stánku S108 ve střední hale Průmyslového paláce.

Publikační činnost menšin je soustředěna „pod střechem“ Domu národnostních menšin, který působí na

pražských Vinohradech ve Vocolově ulici č. 3 už bezmála tři roky. V Domě má zastoupení jedenáct z celkové dvanácti národnostních menšin oficiálně uznaných na území České republiky.

A pokud byste se chtěli osobně setkat s těmi, kdo sestavují a redigují periodický tisk národnostních menšin, budete mít jedinečnou příležitost ve čtvrtek 13. května v 15.00 v Komorním sále v pravém křídle Průmyslového paláce. Tam se totiž uskuteční beseda s představiteli národnostních menšin a šéfredaktorů cizojazyčných časopisů. A na závěr si zkuste vyřešit malý kvíz: Kolik oficiálně uznaných národnostních menšin byste dokázali vyjmenovat? Tak pro kontrolu – jsou to menšiny bulharská, chorvatská, maďarská, německá, polská, romská, rusínská, ruská, řecká, slovenská, srbská a ukrajinská.

Knihy Google

Služba *Knihy Google* se stala velmi oblíbenou mezi uživateli, ale zároveň i značně kontroverzní v rámci knižního průmyslu. Není se čemu divit, samotné téma je velmi komplexní a náročné na pochopení; v kombinaci s neustále se vyvíjejícími novými technologiemi často – pro tradiční knižní průmysl – i neuchopitelné. Důsledkem toho je strach z neznáma, obavy z nepoznaných rizik, nedorozumění nebo odmítání.

Proto se český Google rozhodl, že ve spolupráci s veletrhem Svět knihy Praha 2010 uspořádá v rámci odborného programu panelovou diskusi na téma: **Knihy versus/a svět online**. Jedním z diskutujících bude i **Santiago de la Mora**, EMEA Print Content Partnerships Director ze společnosti Google.

Jaké výhody mají Knihy Google oproti snahám místních institucí digitalizovat knihy?

Internet je pro každou zemi skvělou příležitostí pro zachování národní kultury. Google chce zpřístupnit uživatelům po celém světě co nejvíce volně dostupného kulturního dědictví. Díky internetu je možné propojení autorů a jejich publika zcela novým způsobem. A právě to je hlavní náplň Knihy Google. Přirozeně vítáme každou iniciativu, která se bude pokoušet o něco podobného, a to jednoduše proto, že velká část cenných informací na světě se ukrývá v knihách. Jsme přesvědčeni, že digitalizace knih vytvoří nové ekonomické příležitosti pro autory a nakladatele.

Další snahy o digitalizaci jsou nezbytné a my je plně podporujeme – jsme technologická společnost a jsme dobří v řešení technologických problémů, mezi něž patří i naskenování a široká distribuce knih. Nicméně je třeba připomenout, že jednak nemůžeme takovou věc dělat sami, jednak nedispoujeme odbornými zkušenostmi knihoven, které se podílejí na projektu, jakým je například Europeana. I proto je zapotřebí širokého spektra produktů, které zajistí přístup k bohatému kulturnímu dědictví Evropy.

Kromě spolupráce s knihovnami podílejí se na projektu Europeana se rovněž těšíme na spolupráci s kulturními organizacemi. Nedávno jsme podepsali dohodu s italským ministerstvem pro kulturní dědictví, na jejímž základě Google a italské národní knihovny zpřístupní na internetu miliony knih, které již nejsou chráněné autorským zákonem. Díky tomu bude bohaté kulturní, vědecké, filozofické a historické

Santiago de la Mora

dědictví Itálie podstatně dostupnější lidem po celém světě.

Která země je nejdál v přechodu k nabídce knih v elektronickém formátu?

Snahy o digitalizaci neprobíhají všude stejným tempem. Knihy obsažené v indexu Knihy Google reprezentují více než 100 světových jazyků. Služba Knihy Google je dostupná uživatelům ve 124 zemích a 42 jazycích. Do partnerského programu se zapojilo přes třicet tisíc nakladatelů, včetně téměř všech nejvýznamnějších (McGraw Hill, Random House, Hyperion, HarperCollins a Penguin).

Rovněž spolupracujeme s více než 40 knihovnami z celého světa, včetně deseti knihoven mimo Spojené státy. Ale nejsme jediní, kdo usiluje o digitalizaci knih. V současné době probíhá v Evropě hned několik takových iniciativ.

Kolik českých nakladatelů se už ke službě Knihy Google přihlásilo, jak rychle ten počet narůstá?

Česká republika pro nás představuje významný trh a těšíme se na to, že do budoucna budeme moci spolupracovat s větším počtem místních nakladatelů. K dnešnímu dni jsme uzavřeli smlouvy se zhruba 9000 nakladateli v Evropě, z nichž někteří jsou z České republiky. Příkladem je české nakladatelství Grada nebo Baronet.

Myslím, že je velká škoda, že v České republice funguje jen zlomek toho, co služba Knihy Google umí

a nabízí. Proč jste službu u nás zprovoznili, když běží jen částečně?

Služba Knihy Google je v České republice spuštěna naplno, i když je pravda, že stále nemáme tolik českých knih, kolik bychom si přáli. Většinou postupujeme tak, že nejprve produkt spustíme a následně zahájíme spolupráci s vydavateli a knihovnami, přičemž naším cílem je samozřejmě zajistit digitalizaci co nejvíce knih v jazyce dané země. Rozhodně je dobré mít aspoň pro začátek nějaký obsah než nemít žádný. Ale budeme se snažit, aby se zvýšil počet českých knih, které budou pro české uživatele dostupné online.

U každé inovace nějakou dobu trvá, než se prosadí. Před pár lety ještě nikdo nečekal, že mobil bude používat přes 4 miliardy lidí a internet přes 1,5 miliardy. Co se týče našeho projektu, internetový marketing a prodej knih je relativně nový fenomén, nicméně prudkým tempem roste, přičemž v každé zemi je tempo trochu odlišné. U knih, které již nejsou chráněny autorským právem, může nicméně docházet k tomu, že tyto knihy jsou volně přístupné v USA, ovšem v Evropě nikoli, a v důsledku toho se i mění nabídka knih v jednotlivých zemích. Respektujeme totiž autorské právo ve všech zemích, kde působíme. Jsme si dobře vědomi toho, že tyto nové změny v knižním průmyslu mohou vést k nedorozuměním a způsobovat obavy. Proto se snažíme úzce spolupracovat s autory, nakladateli, knihkupci i knihovnami, snažit se vymyslet takový způsob vzájemné spolupráce, který umožní z internetu profitovat každému.

Jak si stojíme v zájmu o zpřístupnění našich textů v porovnání se zahraničím?

Služba Knihy Google nabízí obsah ve více než stovce jazyků, samozřejmě včetně češtiny. Internet je příležitostí zejména pro menší jazyky – knihy v nich napsané lze vyhledávat stejně snadno jako knihy v hlavních světových jazycích. Snad bych mohl jako zajímavost zmínit, že zrovna v prosinci loňského roku dostal Google ocenění od vlády Katalánska za uchovávaní a šíření katalánštiny.

Jovanka Šotolová

Wikipedia informuje, vzdělává i odměňuje

ROZHOVOR S MIROSLAVEM LANGREM MÍSTOPŘEDSEDOU SDRUŽENÍ WIKIMEDIA ČESKÁ REPUBLIKA

Internetová encyklopedie Wikipedia si na síti síti vydobyla celosvětově velkou oblibu, čím myslíte, že je to dáno?

Důvodů je několik: v první řadě jde o snadnou dostupnost zdarma, vysokou aktuálnost a obrovský, před existencí Wikipedie těžko představitelný rozsah informací (více než 160 tisíc hesel v české Wikipedii, více než tři miliony hesel v anglické). Všechny tyto klady pocházejí především ze způsobu, kterým Wikipedie vzniká – z příspěvků v podstatě neomezeného okruhu dobrovolných autorů. Tato metoda sice nezaručuje stoprocentní spolehlivost, ale ochranné mechanismy jsou natolik stabilní, že chybovost informací na Wikipedii není nijak vysoká. A to je další z důvodů, proč je Wikipedie tak populární.

Česká Wikipedia vznikla poměrně nedávno, můžete upřesnit okolnosti jejího vzniku?

Čas je hodně relativní a na internetu běží hodně rychle. Česká Wikipedia vznikla už v roce 2002, pouhých 16 měsíců po vzniku Wikipedie jako takové, takže to není zas tak nedávno. O založení české Wikipedie se zasloužili čeští esperantisté. Tento umělý jazyk je v České republice poměrně populární a zdejší kroužky už měly zkušenosti s Wikipedií v esperantu. První pokusy o české články „Věda“ a „Kultura“ se nedochovaly, nicméně mnoho jiných hesel má stále zachované své základy pocházející ze samotných počátků české Wikipedie.

Jaké největší úskalí vidíte při tvorbě a naplňování českých hesel? Jakým způsobem získáváte a vybíráte nové autory?

Psaní českých hesel neklade něja-

ké speciální překážky, kterými by se česká Wikipedia lišila od jiných jazykových mutací. Hlavní je dodržovat základní zásady tvorby kvalitních hesel, aby si Wikipedia aspoň držela svou úroveň a mohla ji krůček po krůčku zvyšovat. Jde především o zásadu ověřitelnosti, tedy povinnost uvádět zdroje, odkud pocházejí nejasné informace. Překážkou může být samozřejmě nedostatek odvahy editovat. Proto získáváme editory především tím způsobem, že každého upozorňujeme na to, že nemusí být jen čtenářem, ale také autorem Wikipedie. Stačí základní vzdělání a ochota spolupracovat. Z toho důvodu také autory nevybíráme, autorem může být opravdu každý, kdo to s Wikipedií myslí dobře.

Na letošním Světě knihy představíte Ceny za rozvoj české Wikipedie můžete je představit?

Ceny za rozvoj české Wikipedie jsme vyhlásili proto, abychom povzbudili autory, pustit se do článků o tématech sice významných, ale na české Wikipedii zatím zanedbávaných. Byl vytvořen seznam zhruba tří set článků z nejrušnějších oblastí lidského vědění, od přírodních věd přes společnost až k ekonomii. Cenu mohl dostat jen ten, kdo významně přispěl k vzniku opravdu kvalitních článků. Díky spolupráci s partnery v čele s generálním partnerem Českou spořitelnou se nám podařilo zajistit pro nejlepší autory těchto článků i kvalitní odměny. Ceny pomohly Wikipedii tím, že přibýlo množství hodnotného obsahu, a proto je chceme pořádat i v budoucnu. Doufáme navíc, že přilákají i nové autory, kterým se psaní do Wikipedie zalíbí.

IK

Evropou mezi řádky

V předvečer veletrhu se již tradičně konala akce pořádaná Českými centry – Noc literatury. Letošní motto „Evropou mezi řádky – české osobnosti čtou evropskou literaturu na atraktivních místech Prahy“ – přivedl do zákoutí Malé Strany stovky milovníků literatury. A letos to byl opravdu literární maratón, četlo se hned na 17 místech. Řada autorů, jejichž díla byla čtena populárními osobnostmi, přijíždí na veletrh se osobně představit českým čtenářům. K nim patří Jean-Marie Blas de Roblès (četl Jan Budař), Maria Peura (četla Vanda Hybnerová), Simon Mawer (četl Jiří Langmajer), Attila Bartis (četl Karel Dobrý), Willem Frederik Hermans (četl Roman Zach) a Seven Regener (četl Jaroslav Rudíš).

SETKÁNÍ S ESTONSKÝM BÁSNÍKEM A MYSLITELEM

JAANEM KAPLINSKÝM

Ve čtvrtek v 16 hodin se na veletrhu v Literární kavárně uskuteční setkání s estonským básníkem, esejistou a filosofem Jaanem Kaplinským. Bude se mluvit o Kaplinského tvorbě, šířeji o estonské literatuře, ale také o ugrofinských národech a jejich filosofii.

Jaan Kaplinski (1941) je v zahraničí nejznámějším estonským esejistou a básníkem posledních desetiletí. V roce 1997 byl navržen na Nobelovu cenu za literaturu. Vystudoval románskou filologii a strukturální lingvistiku na univerzitě v Tartu. V 60. letech se proslavil právě jako básník. Získal si nezastupitelné místo v estonské kultuře jako myslitel, básník a esejista-publicista, kterého zajímají globální problémy spjaté s budoucností lidstva a přírody. V Kaplinského textech se stále častěji objevuje snaha rozhybat, snaha mazat hranice mezi žánry. Snaží se psát texty, které budou důležité nejen pro něj,

ale i pro čtenáře. Jeho básně jsou jako vyprávění, mluví se v nich o tom nejobyčejnějším, nejsamozřejmějším a nejstálejším – o přírodě, dětech a životě samém. Často se zabývá i jednotou různých kultur a jazyků, ve své poslední sbírce uvádí i finsky a anglicky psané básně. Jeho sympatie se stále obracejí k východu, k japonské a čínské poezii. Kaplinski je básník modernista. Autor, který ve svých esejích a básních vychází ze sebe jako jedince, ze svých zkušeností, pocitů, z knih, které přečetl; který přemýšlí o mnoha věcech a svým dílem tak zprostředkovává sám sebe. Kaplinski je z estonských autorů

jistě k přírodě nejcitlivější a jí nejvíce znalý, který kdysi v jednom rozhovoru uvedl, že by také chtěl být rostlinou. V jeho díle je stále přítomen respekt ke všemu živému, obrana jakékoli rozmanitosti, autorovo stranění menšímu a slabšímu, ať už jde o přírodu nebo národy. V poslední době se zajímá o estonštinu, je jedním z odpůrců normalitnosti v jazyce, sám rád používá nářeční slova a tvary. Jeho prozaická díla, ať se jedná o eseje, články nebo cestovní deníky, se zabírají celospolečenskými otázkami. Kaplinského básně byly přeloženy do finštiny, švédštiny, angličtiny, španělštiny, češtiny, francouzštiny, maďarštiny, islandštiny, dánštiny a dalších jazyků.

JCh

Knihkupecký žebříček oceňuje

První dekáda našeho století je ve znamení bouřlivě se rozvíjejících statistik a žebříčků. Televize poměřují svoji sledovanost, rádia zase poslecho- vnost a webové stránky svoji návštěvnost. U filmů se evidují počty prodaných vstupenek do kina a u hudebních nahrávek zase počty prodaných nosičů. Proto nepřekvapuje, že mezi všemi těmito statistikami figuruje i žebříček nejprodávanějších knižních titulů. Na podrobnosti jsme se zeptali pana Vladimíra Pistoria, předsedy představenstva Svazu českých knihkupců a nakladatelů.

Jak se zrodil nápad založit žebříček nejprodávanějších knižních titulů? Co bylo jeho hlavním motivem?

Hlavním smyslem každého knižního žebříčku je orientace čtenářů v knižní produkci a propagace četby. Současně by mělo být ale zřejmé, že žádný žebříček není absolutní, že pořadí titulů záleží na metodice, jakou je seznam nejprodávanějších titulů sestaven. Různé seznamy se mohou navzájem velmi lišit – jiné pořadí byste získali z dat distributorů, jiné z dat velkých knihkupectví a jiné zase třeba od knihkupců určitého regionu. SČKN sestavuje svůj žebříček na základě hlášení všech knihkupců, kteří jsou ochotni s námi spolupracovat.

Jak sběr dat od knihkupců probíhá?

Každý týden sbíráme data o nejprodávanějších knihách z jednotlivých knihkupectví. Někteří hlasující při tom posílají data i z několika prodejen stejného podniku. Knihkupec vyplní jednoduchý elektronický formulář, v němž uvede ISBN pěti titulů a odpovídající počty prodaných výtisků ve třech kategoriích – beletrie, literatura faktu a dětské knihy. Došlá data jsou automaticky zpracována a výsledná tabulka pak ještě musí být rutinně homogenizována, neboť různí knihkupci často zařadí týž titul do různých kategorií. Na konci roku sestavujeme ze získaných dat rovněž žebříček za celý rok.

Kdy se s projektem žebříčku začalo? Kolik knihkupců se účastnilo na počátku a kolik jich spolupracuje dnes?

S přípravou celého systému ve zkušební režimu, kterého se účastnilo 11 knihkupců, se začalo v roce 1999, naostro pak žebříček vydáváme od roku 2002. V současné době se s žebříčkem SČKN uvoloilo spolupracovat 170 knihkupectví, ovšem ne všichni posílají svá hlášení pravidelně. V průměru dnes týdenní tabulka nejprodávanějších knih odráží data ze zhruba 73 prodejen.

Co všechno dokáže žebříček nejprodávanějších titulů říci o českém knižním trhu? Jak se dají data využít?

Myslím si, že žebříček nejprodávanějších titulů by jako zdroj sofistikovaných informací o českém knižním trhu neměl být přeceňován. Poskytuje však zajímavé informace o neúspěšnějších titulech. Čtenářům slouží jako inspirace a pro nakladatele, publicisty a knihovníky může být zase zajímavý jako ukazatel čtenářského vkusu.

My jen připomínáme, že všechny dosud publikované týdenní i roční žebříčky jsou zveřejněny na internetových stránkách Svazu českých knihkupců a nakladatelů – www.skcn.cz. A pokud budete mít ve čtvrtek 13. května ve 14 hodin zájem, můžete se v Literární kavárně v pravém křídle Průmyslového paláce zúčastnit přátelského posezení s neaktivnějšími knihkupci (z hlediska účasti na sběru dat), kteří budou oceňováni a odměněni.

RaŠ

Dear Exhibitors and Visitors,

On behalf of the main organisers – the Association of Czech Booksellers and Publishers and its company, BookWorld – I welcome you to BookWorld Prague 2010, 16th International Book Fair and Literary Festival.

It is my belief that these four coming spring days will bring you unforgettable experiences from encounters with international literature and its authors, as this year's book fair plays host to exhibitors and guests from 34 countries and regions. This alone amounts to a great success for the Czech book industry, a proof of unrelenting interest on the part of foreign partners in co-operating with Czech publishing houses and promoting the works of their respective national literatures in the Czech Republic.

The display section of the book fair is attended by a total of 416 exhibitors, who expect their participation to bring positive results. It is my hope, also, that their expectations will be met.

I welcome all our guests arriving as part of the programme of this year's guest of honour – the Republic of Poland – and wish them success in attracting lasting attention not only on the part of Czech readers and professional public. Prague will play host to outstanding Polish authors and artists, writers, historians and political theorists. My thanks extend to all those who have participated in the Polish programme, as co-operation with our Polish colleagues was highly professional, providing at the same time a wide creative range.

As part of the focal points of the accompanying festival – "Intercultural Understanding through Literature" and "Growing with the Book" – we have prepared authors' readings and debates with Czech and foreign writers, presentations of works by national minorities, as well as meetings with popular authors and illustrators of books for children and young people, and programmes focusing on the lifelong enjoyment that reading of books can bring.

Once again, events featuring Czech writers constitute a great majority of the accompanying literary events. Both individual publishers and professional organisations will treat book fair visitors to numerous meetings with Czech authors, translators and illustrators.

Since the scope offered by participating publishers is very wide – both in terms of genres and subject matters – each visitor's special literary interests should be catered for. I also perceive the book fair as a unique opportunity for a direct encounter between publishers and the reader at whom their books are aimed.

We thank all our publishers and partners for their co-operation; we thank our readers for their unflinching interest in the reading of books, and wish you all many successes and interesting literary experiences.

Dana Kalinová, BookWorld Director

Stand of the book fair's guest of honour: Poland

Prizes Awarded at the Fair

Jiří Orten Prize (organized by the Association of Czech Booksellers and Publishers), **Premia Bohemica** (Writers' Guild), **Map of the Year** (Cartographic Society of the Czech Republic), **Tourmap** (Tourfilm Festival and Avant Promotion), **Prize of the Academy of SF, Fantasy and Horror, Pince-nez and Little Pince-nez** (Writers' Guild), **Dictionary of the Year** (Association of Translators and Interpreters), **Although we live in different countries, books bring us together** (BookWorld Ltd., as part of its "Growing with the Book" campaign for the promotion of book-reading), **School is the Foundation of Life** (Writers' Guild), **Our World 2010** (National Institute for Children and Young People of the Ministry of Education, Youth and Sports), plus many other prizes awarded by individual publishing houses.

Selected Programmes for the Professional Public

Books versus/and the world online (panel discussion with the Google company); **The media and its role in the cultural dialogue**; a **French-Czech seminar** for professionals in book publishing; **Unique books**: tradition and book arts today (round table); the **FastCentrik PEMIC internet store** – a business opportunity for every bookseller; **e-Books**; **China Forum** – a mutual introduction to the Czech and Chinese publishing industries; **An opportunity to meet publishers from Germany**; **An opportunity to meet writers and publishers from Japan**.

Reading Poland

Interview with the director of the Polish Institute in Prague, Maciej Szymanowski, about what our northern neighbours – and this year's guests of honour at BookWorld – have in store for the book fair.

If we were to sum up this year's presentation of Poland at BookWorld in a single motto or credo, what would it be?

When I was going to school, I was being taught that in the past people were worse off, that they had bad lives. I must admit that back then I did not believe it. Today I know that even as late as early 20th century when a man came home from work he had to spend hours upon hours staring at a blank wall. That was before the invention of television. From this point of view we are certainly better off today but even now millions of people still use printed word as the main channel, or at least the main alternative channel, for getting information, e.g. from around the world. The name of this book fair says it nicely: BookWorld. The motto of our participation at the book fair also follows in the tradition of the book as a source of information and knowledge, also about Poland. That is how "Máme Polsko přečtené?" came to be.

The presentation of Poland as the guest of honour is very wide in scope and theme. What do you personally consider to be most attractive, what makes you happy?

I am very glad that two books have been published that were still missing in the Czech Republic. I mean the two anthologies from CDK publishers, or to be more exact *The Return of the Person Without Qualities* and *With the Right Eye*. They both contain texts by the most widely read authors who have significantly influenced key public discussions in Poland in the last 5–7 years. And at the same time these authors are practically unknown and unpublished in the Czech Republic.

I am also very curious about how the Czech Republic – as a true fairytale superpower – will receive the works by Polish fairytale authors, for example representatives of the youngest gen-

eration, such as Jan Brzechwa, whose poems for many years now teach children in Poland to read and whose works were very scarcely published in the Czech Republic since the seventies.

Do you think the interest of Czech readers in Polish literature and culture as such is sufficient or is there still a lot of work to be done?

In recent years it was not only interest in Polish literature that was on the rise, but also interest in Polish culture and in Czech culture in Poland. But some "black holes" still remain. On one hand, practically every month one

Maciej Szymanowski

or two translations of Polish poetry or prose are launched in the Czech Republic, on the other, however, the number of adaptations of contemporary Polish plays or films in the Czech Television is ridiculously small. The main cable channels on the Czech territory do not feature a single Polish channel, and I do not think it is due to fear of the language's incomprehensibility or protests from subscribers.

What do Polish and Czech literature have in common and what do you think sets them apart?

Traditionally you are very strong in prose, as we are in poetry. Having said that, in recent years Polish prose brings novels focusing on intellectuals, their lives and responsibility for

the choices they make in life. I mean authors like Andrzej Horubała, Tomasz Terlikowski or Paweł Lisicki. Bronisław Wildstein's novel *The Valley of Nothingness*, which will be presented at the book fair, also belongs in this category. On the other hand our literature misses a trend that was symbolised here – and it is very sad to be speaking in the past tense – by the personality and the books of Jan Balaban. A very individual, personally specific reflections of the fall and rise of a human existence, which at the same time transcends beyond the horizon of an individual destiny.

The visit in Prague by the poet Wisława Szymborska no doubt represents a major event. She is known to avoid publicity. What has made Mrs. Szymborska come to the Prague book fair?

Its brand. The book fair is a quality event, both in terms of business and culture. You do not have to have any money to spend on books but you can still, as a visitor, enjoy an interesting and meaningful visit. We did not have to persuade Wisława Szymborska to come. All we had to do was respect her single condition – arranging accommodation in a hotel for smokers.

On Saturday the accompanying programme features a concert by the band Pustki. Can you briefly introduce this ensemble?

Pustki currently count among the most popular young Polish bands. Their music displays artistic qualities, but it is also very catchy and pleasant to listen to. Besides these purely musical qualities they also have strong links with literature: in the past they have composed for example music for a play by Dorota Masłowska, another BookWorld guest. In Prague they will play songs from their latest records *Kalambury*, which is composed entirely from texts by Poland's outstanding 20th century writers. I must rush to add, however: when we say music and poetry, we usually think of a singer with an acoustic guitar. Not quite what to expect from Pustki. IK

BOOK FAIR IN NUMBERS

Literary Festival in statistics

participants 438
[55 from abroad]
(456 – 60 from abroad)
total programmes 391 (374)
exhibitions 21 (17)

Fair in statistics

exhibitors 416 (319)
stands 194 (200)
surface area 2930 m² (3291 m²)
number of professional
visitors registered 642 (636)

(figures from 2009 in brackets)

Exhibitors and guests are from these countries and regions (34):

Austria, Belgium, Brazil, China, Czech Republic, Estonia, Finland, France, Germany, Hungary, Iceland, Ireland, Israel, Italy, Japan, Latvia, Lithuania, Malta, Poland, Portugal, Romania, Russia, Saudi Arabia, Slovakia, Slovenia, South Korea, Spain, Sweden, Switzerland, Taiwan, Turkey, United Kingdom, USA, Wales

Introducing Minorities

In its annual press release, BookWorld always quotes the number of participating Czech booksellers and national displays from abroad. However, there is one other important entity that has, perhaps, been somewhat neglected – that of the publishing activities of foreign minorities living in the Czech Republic. And yet this work is very important and authentic, often backed by effort of numerous volunteers, publishing their magazines or occasional books with no hope of financial reimbursement. Intercultural Understanding through Literature, one of this year's BookWorld key topics, is to be credited with the fact that the results of these minorities' publishing activities will for the first time be displayed at the book fair, stand no. S108 in the Central Hall of the Industrial Palace.

The publishing activity of minorities is concentrated under the single

"roof" of the National Minorities House, located for almost three years now in 3 Vokelova St., Prague-Vinohrady. Representatives of eleven of the total of twelve officially acknowledged national minorities in the Czech Republic are seated in the House.

Should you wish to meet the authors and editors of national minority periodicals in person, you will have a unique chance on Thursday, May 13th, at 3 pm in the Lecture Room in Industrial Palace's right wing, where a debate with representatives of national minorities and editors-in-chief of foreign-language magazines will be held. We conclude with a quiz: what are the official national minorities in the Czech Republic? The answer is: *Bulgarian, Croatian, Hungarian, German, Polish, Romany, Ruthenian, Russian, Greek, Slovak, Serbian and Ukrainian*.

Google Books

Google Books have become very popular among the users but, at the same time, it is rather controversial in the book industry. No wonder, the issue is rather complex, difficult to understand and – combined with the continually evolving technologies – incomprehensible for the traditional book industry. This results in a fear of the unknown, of unseen risks, in misunderstandings or even refusal.

That is why Google Czech have decided to partner with the Prague 2010 BookWorld book fair and to host a panel discussion on the topic: **Books and versus the Online World. Santiago de la Mora**, EMEA Print Content Partnerships Director, Google, will be one of the participants.

What are the benefits of Google Books against the efforts of local organisations to digitize books?

For every country, the internet is a great opportunity to maintain the national culture. Google aims to bring more of the world's public domain cultural treasure to the world. The internet makes it possible to connect authors to readers in a way which was previously impossible. This is what Google Books is about, and we welcome any initiative that aims to do the same, because a great deal of the world's valuable information is in books. We also think that digitizing books will open up economic opportunities for authors and publishers that do not currently exist.

More digitization initiatives are necessary, and we support them – we are a technology company, and we are good at solving technology problems like scanning large numbers of books and making them available broadly. But we cannot do it alone and we do not have the curating and bibliographic expertise of libraries that make up projects like Europeana. This is why a variety of projects is necessary to provide great access to Europe's cultural heritage.

In addition to working with many libraries participating in Europeana, we also look to partner with cultural organizations. Recently we signed a contract with the Italian Ministry of Cultural Heritage, on the basis of which Google and Italian national libraries will make available online millions of books that are no longer under copyright. Thanks to this, the rich cultural, scientific, philosophical and historical heritage of Italy will be substantially

Santiago de la Mora

available to people all around the world.

Which country is most advanced in digitization efforts?

Digitization efforts vary. Books in the Google Books index represent over 100 languages. Google Books is available to users in 124 countries, across 42 languages. Over 30,000 publishers have joined the Partner Program, including nearly every major global publisher (including McGraw Hill, Random House, Hyperion, HarperCollins, and Penguin). And we have partners contributing books from over 100 countries.

We are also currently partnered with over 40 libraries around the world, including 10 outside the US. But we are not alone in aiming to digitize the world's books. There are many efforts across Europe at present.

How many Czech publishers did already subscribe to this service? How quickly is this number growing?

The Czech Republic is an important market for us and we look forward to working even more closely with local publishers. To date we have more than 9000 publisher partnerships in Europe, many of those in the Czech Republic. We can quote Grada or Baronet as examples.

I think it is a great pity that in the Czech Republic only a fraction of what Google Books can do is available to the users. Why did you launch the service here when it runs only in a limited version?

Google Books runs in full version in the Czech Republic, although it is true that we do not have as many Czech books as we would like to have. The way we operate the service is to launch it in as many languages as possible and then work with publishers, authors and libraries to add more and more content. We think that having some content is better than having none, but we are very interested in increasing the number of Czech books discoverable online.

Any innovation takes certain time to have a full scale adoption. When mobile telephony or the internet started who could have predicted that you would end up having more than 4 billion mobile users and more than 1.5 billion Internet users. Specifically, online promotion and sale of books is relatively new, yet it is growing tremendously, in each country at its own pace.

In the case of out of copyright books, certain books might be deemed in the Public Domain in the United States and not in Europe and as a consequence access to those books would vary depending on the country. We respect copyright in all the countries where we operate. We are well aware that these new changes in the book industry can lead to misunderstandings and that they can cause worries. That is why we try to work closely with the authors, publishers, booksellers and libraries to develop together a mode of partnership that will allow everybody to profit from the internet.

Concerning the availability of texts written in our language, what is the situation of the Czech Republic compared to foreign countries?

Google Books has content in more than 100 languages, including, of course, Czech. The internet offers an opportunity for content in less popular languages to be found just as easily as content in the more widely-spoken languages. As an anecdote it is worth mentioning that this past December the Government of Catalonia gave an award to Google for the preservation and dissemination of the Catalan language.

Jovanka Šotolová

Wikipedia: Bringing Information, Education and Rewards

INTERVIEW WITH MIROSLAV LANGER, VICE CHAIRMAN OF THE WIKIMEDIA CZECH REPUBLIC ASSOCIATION

Wikipedia, the internet encyclopedia, has won worldwide popularity on the web. Why do you think that is?

Several reasons: first of all it is easy and free to access, very up-to-date and offering a huge extent of information, hardly imaginable before Wikipedia came into existence (over 160 entries in the Czech Wikipedia, over three million entries in the English version). All these positive aspects can chiefly be contributed to the way in which Wikipedia is created – from contributions of a virtually limitless group of voluntary authors. While this method may not secure a one hundred percent reliability, its protective mechanisms are stable to the point that the number of erroneous information at Wikipedia is fairly low. And that is another reason for which Wikipedia is so popular.

Czech Wikipedia only came into existence fairly recently. Can you tell us more about how it came to life?

Time is very relative and on the internet it runs very fast. The Czech Wikipedia was created in 2002, mere 16 months after the launch of Wikipedia as such, which makes it not so recent. The foundation of Czech Wikipedia must be attributed to Czech Esperantists. This artificial language is fairly popular in the Czech Republic and its speakers already had some experience with the Wikipedia in Esperanto. The first attempts at Czech articles – "Science" and "Culture" – have not persevered, but many other entries still rest on foundations established at the very outset of the Czech Wikipedia.

What are the greatest problems encountered in the creation and completion of the Czech entries? How do you seek and select new authors?

The writing of Czech entries poses no special obstacles that would

make Czech Wikipedia different from other-language versions. The main thing is to adhere to the essential rules of creating quality entries, which ensure that Wikipedia at least maintains its current quality level while being able to improve it step by step. It is chiefly the rule of verification, i.e. the requirement to present sources from which unclear information originate. What can be an obstacle is a lack of courage in editing. That is why we seek editors especially by reminding everyone that besides being Wikipedia readers, they can also become its authors. All that is needed is elementary education and willingness to co-operate. That is also why we do not choose authors – literally everyone who means well with Wikipedia can become its author.

At this year's BookWorld you will be presenting an Award for the Development of Czech Wikipedia. Can you tell us what exactly this award stands for?

We have organised this award for the development of Czech Wikipedia in order to encourage authors to start addressing topics that are important but still neglected by the Czech Wikipedia. We have created a list of some three hundred articles from the widest scope of human knowledge, from natural sciences, through society, all the way to economics. The award is reserved for those who have significantly contributed to the creation of truly high-quality articles. Thanks to our co-operation with partners headed by our general partner Česká spořitelna we managed to prepare some quality rewards for the best authors of these articles. These awards have helped Wikipedia to increase its quality content and that is why we wish to continue with them in the future. We also hope that they might attract new authors who will grow to like contributing to Wikipedia. IK

Europe between the Lines

On the eve of the book fair a traditional event was held, organised by the Czech Centres – The Literary Night. This year's motto – "Europe between the Lines: Czech Celebs Reading European Literature at Prague's Attractive Sites" – has attracted hundreds of literature enthusiasts to Prague's Lesser Quarter. This year's event was a veritable literary marathon and included 17 reading sites. Many authors whose works were read by popular Czech actors and writers will be present at the book fair in person, introducing themselves to Czech readers. These include Jean-Marie Blas de Roblès (read by Jan Budař), Maria Peura (read by Vanda Hybnerová), Simon Mawer (read by Jiří Langmajer), Attila Bartis (read by Karel Dobrý), Willem Frederik Hermans (read by Roman Zach) and Seven Regener (read by Jaroslav Rudis).

MEETING ESTONIAN POET AND THINKER JAAN KAPLINSKI

On Thursday, 4pm, the book fair's literary café will bear witness to a meeting with the Estonian poet, essayist and philosopher Jaan Kaplinski. The focus will be on Kaplinski's work, the wider context of Estonian literature, as well as on Finno-Ugric nations and their philosophy.

In recent decades Jaan Kaplinski (1941) has become Estonia's best-known essayist and poet abroad. In 1997 he was nominated for the Nobel Prize for literature. He graduated in Romance philology and structural linguistics at the Tart University. In the 1960s he gained renown as a poet. Gradually he adopted irreplaceable status in Estonian literature as thinker, poet and essayist, addressing global topics relating to the future of mankind and nature. Kaplinski's texts display a growing propensity to set in motion, to erase the boundaries between genres. He attempts to author texts that would be important not just to himself, but also to readers. His poems are

like storytelling, they speak of the most ordinary, the most obvious, the most permanent – nature, children, life itself. Often he also focuses on the unity between various cultures and languages, and his latest collection features, among other, poems written in Finnish and English. His sympathies constantly turn to the East – the poetry of Japan and China.

Kaplinski is a modernist poet; author whose essays and poems stem from himself as an individual, his experiences, feelings, books he has read; author who thinks about many things and through his works he draws a picture of himself. Of all Estonian authors, Kaplinski manifests the greatest

sensitivity towards, and the greatest knowledge of, nature – in one of his interviews he said he wished to become a flower himself. In his works, respect for all living creatures is ever-present, along with the defence of all diversity, the author's bias for everything smaller and weaker – be it nature or a nation. Recently he has developed pronounced interest in the Estonian language, counting himself among the opponents of normative linguistics and enjoying the use of vernacular forms of the language. His prosaic works – essays, articles or travelogues – focus on topics that pertain to the entire society. Kaplinski's poetry has been translated into Finnish, Swedish, English, Spanish, Czech, French, Hungarian, Icelandic, Danish and other languages.

JaCh

The Booksellers' Chart

The century's first decade was marked by a boom in statistics and charts. Television channels strive to measure the number of viewers, radios the number of listeners and websites the number of visitors. Films are charted according to their box office takings and music is sorted by the sale of records. Little surprise perhaps that such statistics also feature a chart of bestselling books. We asked Vladimír Pistorius, chairman of the Association of Czech Booksellers and Publishers, to tell us a little more.

Where has the idea for a chart of bestselling books come from? What were its main objectives?

The main objective of any book chart is to facilitate readers' orientation in the book production and to promote reading. It should be noted at the same time, however, that no chart is absolute, that the standings depend on the methodology we adopt in charting bestsellers. That is why various lists may manifest material differences – the standings are different when we evaluate data from distributors, large bookstores, or booksellers from a certain region. The ACBP compiles its chart based on reports from all booksellers who are willing to co-operate with us.

How do you collect the data from these booksellers?

Data on bestselling titles in individual bookstores are collected by us every week. Some participants provide us with data from various outlets of a single chain store. Booksellers are required to complete a simple electronic form, featuring the ISBN of five titles and numbers of copies sold in three categories – fiction, non-fiction and children's literature. This information is in turn processed automatically and the resulting table is routinely homogenized, as various booksellers often classify the same titles in different categories. At the end of the year we also use this information to create a yearly chart.

When has this project started? How many booksellers partici-

pated in it from the outset, and how many are collaborating now?

The preliminary or testing phase of the system involved 11 booksellers and was launched in 1999. We publish the charts officially since 2002. At present the ACBP chart has 170 contributing bookstores, even though not all of these are regular senders of reports. On average, today's weekly chart of bestselling titles reflects results from some 73 stores.

What can we learn from a chart of bestselling titles about the Czech book market? What use can we make of the collected data?

I think that as a source of sophisticated information about the Czech book market the chart of bestselling books should not be overestimated. It does, however, provide us with interesting information on the most successful titles. Readers can use it for inspiration and for publishers, journalists and librarians it can serve as an interesting indicator of the readers' tastes.

We can only add that all the weekly and annual charts that have been published so far can be accessed at the Association of Czech Booksellers and Publishers website – www.skcn.cz. If you would like to learn more, join an informal meeting with the most active booksellers (measured by their contribution of relevant data), who will be awarded and rewarded for their efforts – Literary Café in the right wing of the Industrial Palace, Thursday, May 13th, 2 pm. RaŠ